

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України про внесення змін до Кодексу України про
адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за
порушення законодавства про ціни і ціноутворення

1. Обґрунтування необхідності прийняття проєкту Закону

Відповідно до підпункту 2 пункту 3 Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 667, одним із основних завдань Держпродспоживслужби є здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

Основні засади цінової політики і регулювання відносин, що виникають у процесі формування, встановлення та застосування цін, а також здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення визначаються Законом України “Про ціни і ціноутворення”.

Відповідно до частини другої статті 16 Закону України “Про ціни і ціноутворення” повноваження та порядок діяльності уповноважених органів, права та обов’язки їх посадових осіб, які здійснюють державний контроль (нагляд) за дотриманням суб’єктами господарювання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін та державне спостереження у сфері ціноутворення, визначаються цим Законом, Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон про контроль) та іншими законами.

Згідно з частиною першою статті 6 Закону про контроль підставами для здійснення позапланових заходів зі здійснення державного нагляду (контролю) є, зокрема, звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, а також доручення Прем’єр-міністра України про перевірку суб’єктів господарювання у відповідній сфері у зв’язку з виявленими системними порушеннями та/або настанням події, що має значний негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров’я людини, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави.

Так, на підставі звернень фізичних осіб та доручення Прем’єр-міністра України (пункт 5 розділу 8 витягу з протоколу № 4 засідання Кабінету Міністрів України від 07.01.2026), Держпродспоживслужбою здійснюються позапланові заходи державного нагляду (контролю) за дотриманням суб’єктами господарювання, що провадять діяльність у сфері оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами і медичними виробами, вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

Протягом січня – серпня 2026 року Держпродспоживслужбою здійснено 634 позапланових заходи державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін на фармацевтичному ринку.

Під час проведення заходів державного нагляду (контролю) порушення законодавства про ціни і ціноутворення встановлені у 412 випадках (у тому числі у 65 випадках були створені перешкоди).

З урахуванням строків, встановлених Законом України «Про адміністративну процедуру», прийнято 401 рішення про застосування адміністративно-господарських санкцій на загальну суму 3,67 млн гривень.

Крім того, складено 187 приписів щодо усунення порушень порядку формування, встановлення та застосування державних регульованих цін та приведення їх у відповідність до вимог чинного законодавства.

Також, 275 посадових осіб притягнуто до адміністративної відповідальності шляхом накладання штрафів на загальну суму 684,1 тис. гривень.

Типовими порушеннями порядку формування, встановлення та застосування цін на лікарські засоби є завищення суб'єктами господарювання граничного розміру постачальницько-збутової та торговельної (роздрібної) надбавки.

Слід зазначити, що аналіз результатів проведених заходів державного нагляду (контролю) свідчить про суттєве зростання кількості встановлених порушень законодавства про ціни і ціноутворення на фармацевтичному ринку. Зокрема, частка позапланових заходів державного нагляду (контролю), під час яких були виявлені порушення, зросла з 29 відсотків у 2025 році до 65 відсотків у 2026 році.

Зазначене може свідчити про недостатню ефективність наявних механізмів впливу на суб'єктів господарювання та їх посадових осіб з метою забезпечення належного дотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін, а також про необхідність удосконалення інструментів державного регулювання у цій сфері.

2. Цілі та завдання проєкту Закону

Метою проєкту Закону є врегулювання питання щодо посилення відповідальності громадян, суб'єктів господарювання та їх посадових осіб за порушення законодавства про ціни і ціноутворення, а також приведення Закону України “Про ціни і ціноутворення” у відповідність до законодавства України.

3. Загальна характеристика і основні положення проєкту Закону

Проєктом Закону запропоновано збільшення розмірів адміністративних штрафів та адміністративно-господарських санкцій за порушення законодавства про ціни і ціноутворення.

Також, з метою створення ефективної системи забезпечення цінової стабільності запропоновано внести зміни до Закону України “Про ціни і ціноутворення” в частині надання права уповноваженому органу звертатись

до органів ліцензування щодо перевірки та усунення порушень ліцензійних умов.

Крім того, Закон України “Про ціни і ціноутворення” приводиться у відповідність до законодавства України у зв’язку з втратою чинності Господарським кодексом України.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Основними нормативно-правовими актами в даній сфері правового регулювання є Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закони України «Про ціни і ціноутворення», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 667 «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів», інші нормативно-правові акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування проєкту Закону

Реалізація проєкту Закону не потребує додаткових матеріальних та інших фінансових витрат з державного чи місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проєкту Закону

Прийняття Закону забезпечить створення ефективної системи цінової стабільності та стримування інфляційних процесів на споживчому ринку.

Народні депутати України

С.В. Кузьмініх та інші

